

คู่มือปฏิบัติงาน

การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

ของ สพป.ชุมพร เขต ๒

นางสาวสิริยุพา ภูริรักษ์
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กลุ่มนโยบายและแผน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต ๒
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต ๒ มีภารกิจหลัก คือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ แต่จากการรายงานผลการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่ายังมีคุณภาพต่ำกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ การลงทุนด้านการศึกษาค่อนข้างสูง ด้วยเหตุที่โรงเรียนดังกล่าวมีนักเรียนจำนวนน้อย การลงทุนเพื่อให้มีความพร้อมเต็มรูปแบบ ทำให้ค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนสูง กว่าปกติ ประกอบกับการขาดแคลนด้านวัสดุอุปกรณ์การจัดการเรียนการสอน รวมถึงการขาดแคลนบุคลากร ดังนั้นจึงทำให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ จึงส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน

เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต ๒ โดยกลุ่มนโยบายและแผน จึงได้จัดทำคู่มือการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเริ่มดำเนินการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ต่อไป

กลุ่มนโยบายและแผน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต ๒

๒๕ พฤษภาคม ๖๑

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทที่ ๑ ความเป็นมาและสภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๑
บทที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบ นโยบาย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	๘
บทที่ ๓ จุดเน้นการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก	๑๘
บทที่ ๔ ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ๔	๒๘
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต ๒ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑	

บทที่ ๑

ความเป็นมา และสภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภารกิจหลักของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการก็คือ การให้โอกาสกับผู้ที่อยู่ในวัยเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้เรียนรู้ตามวัยอย่างมีคุณภาพ ภายใต้การจัดการศึกษาด้วยรูปแบบที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ ในอดีตที่ผ่านมา การคมนาคมไม่ค่อยสะดวกเหมือนอย่างปัจจุบัน ดังนั้น หากมีประชากรอยู่ที่ใด รัฐก็จำเป็นต้องไปตั้งโรงเรียนเพื่อบริการผู้ที่อยู่ในวัยเรียนเหล่านั้น ปัจจุบันนี้ การคมนาคมสะดวกขึ้น ประกอบกับโครงสร้างประชากรเปลี่ยนไปจากเดิม กล่าวคือ อัตราการเกิดของเด็กไทยมีการชะลอตัวลง ดังนั้น จึงทำให้ตัวป้อนของโรงเรียนมีแนวโน้มลดลง ตามลำดับ ส่งผลให้มีโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนขนาดเล็ก รวมทั้งสิ้น ๑๔,๘๑๖ โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมด ๓๑,๑๑๖ โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๖๒ รับผิดชอบนักเรียน ร้อยละ ๑๓.๔๑ ของนักเรียนทั้งหมด อัตราส่วนครูต่อนักเรียน เท่ากับ ๑ : ๑๒ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กยังประสบปัญหาในเรื่องคุณภาพของเด็กนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านการคำนวณ และภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากตัวป้อน ประกอบกับ การบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีจำนวนบุคลากร ในโรงเรียนจำกัด และโรงเรียนมีภาระงานอื่นๆ จำนวนมาก

การดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้บริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาสำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น เป็นผลจากการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน และห้องเรียนมีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียน และเป็นเครือข่ายช่วยเหลือกันทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การเพิ่มอัตรานักเรียนต่อครูสูงขึ้น นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษา มีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น หรือบูรณาการ และการจัดให้นักเรียนจากโรงเรียนใกล้เคียงไปเรียนยังโรงเรียนศูนย์เครือข่าย หรือโรงเรียนดีศรีตำบลโดยดำเนินการ ดังนี้

๑) ส่งเสริมการสอบแบบบูรณาการ

๒) สนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๓) อำนวยความสะดวกในการเดินทางไปโรงเรียนของนักเรียน เช่น จัดสรรค่าพาหนะนักเรียน จัดทำโครงการจักรยานยืมเรียน จัดหารถบรรทุกเล็กเพื่อรับ ส่ง นักเรียนและครู-

กระทรวงศึกษาธิการ เห็นความสำคัญการแก้ปัญหาโรงเรียนเล็กโดยมีเจตนารมณ์ที่จะสร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา จึงมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำแผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กด้วยรูปแบบการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการให้นักเรียนไปเรียนรวมที่โรงเรียนหลัก ซึ่งจะส่งผลให้มีจำนวนนักเรียนมากขึ้นในแต่ละชั้นเรียน

ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู และมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่า อันจะทำให้การบริหารจัดการ ทรัพยากร และการเรียนการสอนโรงเรียนขนาดเล็กมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สามารถสนับสนุนการพัฒนา คุณภาพการศึกษาในพื้นที่ชนบทได้ โดยการสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าว ดังนี้

๑. สนับสนุนงบประมาณค่าพาหนะเดินทางไปเรียนของนักเรียนมาเรียนรวม/เล็ก จัดสรร ตามระยะทาง ถ้าระยะทางไม่เกิน ๓ กิโลเมตร คนละ ๑๐ บาท/วัน ระยะทางระหว่าง ๓-๑๐ กิโลเมตร คน ละ ๑๕ บาท/วัน ถ้าระยะทางมากกว่า ๑๐ กิโลเมตรขึ้นไป คนละ ๒๐ บาท/วัน

๒. ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ จัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับตำบล โดยจัดการดูโดยสภารเพื่อรับ-ส่ง นักเรียนในแต่ละตำบล และเปิดโอกาสให้หน่วยงานอื่นเข้ามาใช้ทรัพยากร ร่วมกัน เช่น อาคารเรียน อาคารอเนกประสงค์ รถยนต์ดูโดยสภาร และครุภัณฑ์อื่นๆ ในช่วงที่โรงเรียน ไม่ได้ใช้ประโยชน์ เป็นต้น

๓. ปรับปรุงกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ตามนโยบายบริหารจัดการ เช่น ระเบียบการบริหารงานบุคคล ระเบียบบริหารงบประมาณ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม หากต้องการให้การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กประสบความสำเร็จ ตามเจตนารมณ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้

๑. นโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็กต้องชัดเจนและต่อเนื่อง
๒. ต้องพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
๓. แก้ปัญหาขาดแคลนครูโดยใช้นวัตกรรมรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย
๔. พัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพทั้งการบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
๕. ลดภาระงานของบุคลากรในโรงเรียนที่ไม่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
๖. สร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรในการดำเนินงานตามนโยบายแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก
๗. วิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อการบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
๘. พัฒนาหลักสูตรและสื่อให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน
๙. จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามเกณฑ์
๑๐. แสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กมิได้มีเจตนี้จะทำให้โรงเรียนขนาดเล็กหมดไปจาก ระบบการจัดการศึกษา เพียงแต่มุ่งหวังให้เกิดการใช้ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เกิดผลตอบแทนการลงทุนมากที่สุด ในท้องที่ใดจำเป็นต้องมีโรงเรียนขนาดเล็กก็จำเป็นต้องคงไว้ ท้องที่ใด มีความจำเป็นน้อยลง ก็ต้องมีการบริหารจัดการด้วยรูปแบบต่างๆ อย่างมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยคำนึงถึง ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

สภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้

สภาพแวดล้อมภายนอก พบว่า ปัจจัยด้านผู้รับบริการเป็นโอกาสต่อการพัฒนา คือ ผู้ปกครองพร้อมส่งบุตรหลานให้เรียนในโรงเรียนดีมีคุณภาพ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนจากประเทศเพื่อนบ้านสู่โรงเรียนบริเวณชายขอบ หรือโรงเรียนที่ใช้แรงงานจากต่างชาตินานาชาติ ด้านอุปสรรค พบว่า ประชากรวัยเรียนที่เป็นสัญชาติไทยมีแนวโน้มลดลงทุกปี ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง และโรงเรียนเอกชนส่งผลให้โรงเรียนในชุมชนมีแนวโน้มปรับขนาดเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้น

ด้านการเมืองและนโยบาย พบว่า มีโอกาสต่อการพัฒนา คือ นโยบายการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กมีความต่อเนื่อง กำหนดให้มีการควรวรรวมโรงเรียน มีแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ยึดหลักการมีส่วนร่วม และการกระจายอำนาจ ส่งเสริมและสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการโรงเรียน ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านอุปสรรค พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลตามแนวทางการกระจายอำนาจเป็นรูปแบบเดียวกันทุกโรงเรียน ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก นอกจากนี้ ด้านการบริหารงานบุคคลของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ที่ส่วนใหญ่เหมือนกันทุกโรงเรียน ไม่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงาน และขวัญกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก

ด้านการเงิน พบว่า รัฐบาลจัดสรรเงินให้โรงเรียนบริหารจัดการลักษณะเงินอุดหนุนส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถวางแผนการใช้งบประมาณได้ แต่การจัดสรรงบประมาณเป็นรายหัวตามจำนวนนักเรียนส่งผลต่อโรงเรียนขนาดเล็ก ขาดแคลนงบประมาณสำหรับบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนที่ต้องใช้ค่าสาธารณูปโภคเพิ่มขึ้น

ด้านเทคโนโลยี พบว่า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้โรงเรียนสามารถประยุกต์ใช้เพื่อการเรียนการสอนและการบริหารจัดการภายใต้ข้อจำกัดด้านกำลังคน ด้านอุปสรรค พบว่า เทคโนโลยีมีราคาสูงและปรับเปลี่ยนบ่อย ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กมีภาระค่าใช้จ่ายสูง

ด้านสังคม วัฒนธรรม และประชากร พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านและแหล่งเรียนรู้ ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถระดมทรัพยากรและใช้แหล่งเรียนรู้ สนับสนุนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่น ด้านอุปสรรค พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่รอบๆ โรงเรียนขนาดเล็กเป็นชุมชนเกษตร ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร รับจ้าง ฐานะยากจน ส่งผลให้โรงเรียนต้องแสวงหาทรัพยากรเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนอย่างต่อเนื่องจนจบหลักสูตร

สภาพแวดล้อมภายใน พบว่า ด้านโครงสร้างของโรงเรียนมีความเข้มแข็ง เนื่องจากเป็นโรงเรียนนิติบุคคล ได้รับการกระจายอำนาจที่บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีอำนาจในการตัดสินใจ

ในการบริหารจัดการและสามารถกำหนดแผนการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งด้านวิชาการ ด้านบุคคลด้านการเงิน และด้านบริหารทั่วไป แต่รูปแบบโรงเรียนนิติบุคคลของโรงเรียนขนาดเล็กเป็นจุดอ่อน เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรที่ปฏิบัติงานตามโครงสร้างและกรอบงานไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านผลผลิตและการบริการ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กสามารถให้โอกาสแก่ประชากรวัยเรียนได้มีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนของประเทศไทยทุกพื้นที่ ทุกสภาพภูมิศาสตร์ แต่มีประเด็นที่เป็นจุดอ่อน คือ ภาพรวมคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) พบว่า ภาพรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระ เนื่องจากครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูสอนไม่เต็มเวลา เต็มความสามารถ เพราะครูมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการสอน หลักสูตรและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

ด้านบุคลากร พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดเล็กสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งรู้จักครอบครัวนักเรียน เนื่องจากมีนักเรียนจำนวนน้อย อัตราส่วนครูต่อนักเรียนต่ำ ประเด็นจุดอ่อน คือ การขาดแคลนครู ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังไม่มี ความชำนาญในการบริหารจัดการ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารบรรจุใหม่ ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้ ครูย้ายบ่อย ครูขาดขวัญและกำลังใจ เนื่องจากมีภาระงานที่นอกเหนือ การสอนมาก และนักเรียนส่วนใหญ่ฐานะยากจน

ด้านงบประมาณ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพ เนื่องจากได้รับจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนเป็นรายหัว การบริหารจัดการส่วนใหญ่จ่ายเป็นค่าสาธารณูปโภค รวมถึงไม่สามารถระดมทรัพยากรจากภายนอกได้อย่างเพียงพอ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ฐานะยากจน จึงเป็นจุดอ่อน

ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่บางส่วนชำรุดไม่สามารถหาทดแทนหรือซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีได้ เนื่องจากงบประมาณเงินอุดหนุนที่ได้รับไม่เพียงพอ

ด้านการบริหารจัดการ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่สามารถบริหารจัดการตามขอบข่ายงาน งานวิช งาน คือ ๔การ งานบริหารงานบุคคล งานอาคารสถานที่ และงานบริหารทั่วไป ได้ตามที่กำหนด เนื่องจากขาดแคลนบุคลากร รวมถึงขาดแคลนข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก รายโรงเรียนที่ไม่สามารถนำมาสำหรับการตัดสินใจได้ทันเวลา เนื่องจากไม่มีระบบฐานข้อมูลที่ถูกต้องเพียงพอต่อการใช้งาน โดยเฉพาะข้อมูลด้านบุคลากร จึงเป็นจุดอ่อน ด้านจุดแข็ง พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามศักยภาพ จึงเกิดนวัตกรรมบริหารจัดการที่หลากหลายรูปแบบ

ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต ๒ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด จำนวน ๖๗ โรงเรียน โดยแบ่งเป็นกลุ่มตามจำนวนนักเรียน จำนวน ๓ กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มที่ ๑ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า คน ๕๐ แทนSSS
 กลุ่มที่ ๒ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน คน ๘๙ - ๕๑ แทนSS
 กลุ่มที่ ๓ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน คน ๑๒๐ - ๙๐ แทนS

กลุ่ม ๑โรงเรียน SSS (คน ๕๐ นักเรียนต่ำกว่า)	กลุ่ม ๒โรงเรียน SS (คน ๘๙ - ๕๑ นักเรียน)	กลุ่ม โรงเรียน ๓S (คน ๑๒๐ - ๙๐ นักเรียน)
.๑วัดนพคุณ	.๑วัดราชบูรณะ	.๑บ้านคลองกก
.๒วัดอัมพาวาส	.๒บ้านดอนน	.๒บ้านหนองโพธิ์
๓. วัดชลธีนิมิตร	.๓บ้านหนองปลา	.๓บ้านในกริม
.๔บ้านน้ำลอด	.๔บ้านควนตะวันออก	.๔สามัคคีวัฒนา
.๕บ้านหนองไก่อั้ง	.๕บ้านสะพานยูง	.๕บ้านปากเลข
.๖วัดนาทิการาม	.๖วัดราชภู่อรุณ	๖. บ้านไทรล่า
.๗บ้านห้วยหลอด	.๗บ้านปากน้ำหลังสวน	.๗บ้านน้ำฉา
.๘บ้านน้ำตก	.๘สหกรณ์นิคมอุปลัมภ์	.๘วัดถ้ำเขาล้าน
.๙วัดชลธารวดี	๙. วัดดอนชัย	.๙วัดนาสัก
.๑๐บ้านสวนจันทน์	.๑๐บ้านคลองระ	.๑๐บ้านทุ่งเขาสะบ้า
.๑๑วัดวิเวการาม *	.๑๑บ้านเขาแงน	.๑๑บ้านอ่าวมะม่วง
.๑๒วัดโสมสิริพัฒนาราม	.๑๒ประชาบุษยวิทย์	.๑๒เพียงหลวง ** ๕
.๑๓บ้านห้วยทราย	.๑๓วัดวาสุการาม	
.๑๔วัดปากน้ำละแม	.๑๔วัดสุวรรณนิมิต	
.๑๕บ้านต่อตั้ง	.๑๕บ้านแหลมสันติ	
.๑๖วัดท่าหิน	.๑๖บ้านเขาตากูน	
.๑๗บ้านแก่งกะทั่ง	.๑๗บ้านปากทรง	
.๑๘วัดเชิงคีรี	.๑๘บ้านตรัง	
.๑๙วัดควน *	.๑๙วัดจันทราวาส	
.๒๐ค่ายลูกเสืออำเภอสวี	.๒๐บ้านเล็บกระรอก	
.๒๑บ้านเขาวงกรด	.๒๑วัดห้องตม	
	.๒๒บ้านหาดทรายรี	
	.๒๓บ้านยางงาม	

หมายเหตุ โรงเรียนขนาดเล็ก สพบ ๒.ขพ.ทั้งหมด / โรงเรียน ๖๗ *อยู่ระหว่างดำเนินการเลิกโรงเรียน
 โรงเรียน ๒ได้แก่ ๑) โรงเรียนวัดวิเวการาม (๒โรงเรียนวัดควน / **เพิ่มเติม โรงเรียน ๑ได้แก่
 โรงเรียนเพียงหลวง ๕๕

แนวโน้มการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

๑. การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- .๑ การศึกษาสำคัญสูงสุด
- .๒ รัฐส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน กระทรวงศึกษาธิการจะต้องส่งเสริมและกำกับดูแล ทดแทนการเป็นผู้จัด
- .๓ ส่งเสริมความเป็นนิติบุคคลของโรงเรียน ให้บริการอย่างดี มีประสิทธิภาพและคุณภาพ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นย้ำให้ทำโรงเรียนเป็นนิติบุคคล (รับผิดชอบ)
- .๔ สร้างความชอบธรรม จัดปัญหาความเหลื่อมล้ำโดยให้งบประมาณให้ทั่วถึง ตั้งแต่ชั้นปฐมวัย เป็นต้นไป
- .๕ พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ พัฒนาครูและบุคลากร
- .๖ ส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ สื่อสารธารณชน เช่น แหล่งเรียนตามธรรมชาติ
- .๗ ส่งเสริมการเรียนการสอน โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- .๘ นโยบายทางการศึกษาต้องมีความต่อเนื่อง การเมืองไม่ควรแทรกแซงการบริหาร

๒. การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต ๒

ตัวชี้วัดความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต ๒ คือ โรงเรียนขนาดเล็กมีรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยมีมาตรการในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้

๑. พัฒนาระบบวางแผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กโดยการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน
 ๒. พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนที่เพียงพอและเป็นปัจจุบัน
 ๓. พัฒนาระบบบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพด้วยการจัดกลุ่ม/ เครือข่ายการใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งด้านการบริหารทั่วไป ด้านบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ และด้านการบริหารงบประมาณ โดยยึดรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพโดยนำนวัตกรรมด้านต่างๆ ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน อาทิ การใช้สื่อการเรียนการสอนทางไกล DLTV การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น โรงเรียนต้นแบบ การนิเทศติดตาม การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นต้น
- สรุปได้ว่า โรงเรียนขนาดเล็กที่มีสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นปัจจัยเอื้อต่อการสร้างโอกาสต่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของนักเรียน และสภาพแวดล้อมภายในเป็นจุดอ่อนต่อการบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีนักเรียนจำนวนตั้งแต่ ๑๒๐ คนลงมา

รวม หมายถึง การรวมโรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ใกล้กันตั้งแต่สองแห่งขึ้นไป เพื่อให้การบริหารและจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ เกิดผลดีแก่ผู้เรียนทั้งในด้านสิทธิ โอกาส และคุณภาพการศึกษา

เลิก หมายถึง การเลิกโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แผนการดำเนินงานแบบขั้นบันได หมายถึง กระบวนการรวบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก โดยกำหนดเป้าหมายและระยะเวลาดำเนินการอย่างชัดเจน

โรงเรียนหลัก หมายถึง โรงเรียนที่รับนักเรียนจากโรงเรียนมารวม

โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกล กันดาร ภูเขา เกาะ ชายแดน และพื้นที่เสี่ยงภัย ไม่สามารถรวมกับโรงเรียนใดได้ ให้จัดการเรียนการสอนตามปกติ โดยได้รับความเห็นชอบจากเขตพื้นที่การศึกษา

บทที่ ๒

กฎหมาย ระเบียบ นโยบาย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษา พบว่า มีกฎหมาย ระเบียบ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ
โรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๒. พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕
๓. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไข
เพิ่มเติม
๔. กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖
๕. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖
๖. กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาที่จัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น พ.ศ. ๒๕๔๗
๗. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการควบคุมดูแลการใช้รถโรงเรียน พ.ศ. ๒๕๓๖
๘. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖
๙. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
พ.ศ. ๒๕๕๐
๑๐. นโยบายการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านมา
๑๑. นโยบายการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๑๐ กำหนดว่า “การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน
ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บ
ค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม
การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้
หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสีย
ค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใด
ทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมี
ความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น”

มาตรา ๓๗ การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรมและความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของสภาการศึกษา มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ในกรณีที่สถานศึกษาใดจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา การกำหนดให้สถานศึกษาแห่งนั้นอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาใด ให้ยึดระดับการศึกษาของสถานศึกษานั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในกรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาไม่อาจบริหารและจัดการได้ตามวรรคหนึ่ง กระทรวงอาจจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานดังต่อไปนี้ เพื่อเสริมการบริหารและการจัดการของเขตพื้นที่ศึกษาก็ได้

๑. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ ร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ
๒. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดในรูปแบบการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัย
๓. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ
๔. การจัดการศึกษาทางไกลและการจัดการศึกษาที่ให้บริการในหลายเขตพื้นที่การศึกษา

มาตรา ๓๘ กำหนดว่า “ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล จัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา ประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพครู ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการการศึกษา ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองและครู และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม...”

พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔ กำหนดว่า “การศึกษาภาคบังคับ หมายความว่า การศึกษาชั้นปีที่หนึ่งถึงชั้นปีที่เก้าของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ”

มาตรา ๖ กำหนดว่า “ให้ผู้ปกครองส่งเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษา เมื่อผู้ปกครองร้องขอให้สถานศึกษามีอำนาจผ่อนผันให้เด็กเข้าเรียนก่อนหรือหลังอายุตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด”

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นกฎหมายที่ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารใหม่ โดยกำหนดให้มีการจัดระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นที่จะต้องดำเนินการรวมและเลิกสถานศึกษาตามความเหมาะสม ดังนี้

มาตรา ๓๓ กำหนดว่า “การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำของสภาการศึกษามีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา

ในกรณีที่สถานศึกษาใดจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา การกำหนดให้สถานศึกษาแห่งนั้นอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาใด ให้ยึดระดับการศึกษาของสถานศึกษานั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์การจัดการศึกษาหรือมีเหตุผลความจำเป็นอย่างอื่น ตามสภาพการจัดการศึกษาบางประเภท คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอาจประกาศกำหนดให้ขยายการบริการ การศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาหนึ่งไปในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นได้

มาตรา ๓๔ กำหนดว่า “ให้จัดระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

๑) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๒) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

การแบ่งส่วนราชการภายในตาม ให้จัดท (๑) เป็นประกาศกระทรวงและให้ระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการไว้ในประกาศกระทรวง ทั้งนี้ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การแบ่งส่วนราชการภายในตาม และอ (๒) อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา กำหนด การแบ่งส่วนราชการตามวรรคสองและวรรคสามให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๕ กำหนดว่า “สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา ๓๔ (๒) เฉพาะที่เป็นโรงเรียน มีฐานะ เป็นนิติบุคคล เมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาตามวรรคหนึ่ง ให้ความเป็นนิติบุคคล สิ้นสุดลง”

มาตรา ๓๖ กำหนดว่า “ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล จัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง...”

มาตรา ๓๗ กำหนดว่า “ให้มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๖ และให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น และมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) อำนาจหน้าที่ในการบริหารและการจัดการศึกษา และพัฒนาสาระของหลักสูตรการศึกษาให้ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒) อำนาจหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการและจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ร่วมกับสถานศึกษา (๓) รับผิดชอบในการพิจารณาแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๓๘ กำหนดว่า “สถานศึกษาและส่วนราชการตามมาตรา ๓๔ มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้นๆ โดยให้มีผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นเป็น ผู้บังคับบัญชาข้าราชการและมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) บริหารกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของทางราชการและของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาหรือ ส่วนราชการ

(๒) ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

(๓) เป็นผู้แทนของสถานศึกษาหรือส่วนราชการในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดทำนิติกรรม สัญญาในราชการของสถานศึกษา หรือส่วนราชการตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาหรือส่วนราชการได้รับตามที่ได้รับมอบอำนาจ

(๔) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

(๕) อำนาจหน้าที่ในการอนุมัติประกาศนียบัตรและวุฒิปัตร์ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

(๖) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวง เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย...”

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนทรัพยากร การจัดตั้ง จัดสรรทรัพยากร และบริหารงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในกฎกระทรวงฉบับนี้กำหนดว่า

ข้อ ๑ ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำข้อเสนอนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา มาตรฐานการจัดการศึกษา และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนทรัพยากร การจัดตั้ง จัดสรรทรัพยากร และบริหารงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๓) พัฒนาระบบการบริหาร และส่งเสริม ประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมการนิเทศการบริหารและการจัดการศึกษา

(๔) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา

(๕) พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ และประสานส่งเสริม การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นของเขตพื้นที่การศึกษา

(๖) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๗) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๖

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยกฎกระทรวง ดังนี้

ข้อ ๖ ในการระบุนำอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการไว้ในประกาศกระทรวง พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๖ ให้ระบุนำอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตโดยให้สำนักงานเขตมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไป ตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น

(๒) วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

(๓) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๔) กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา

(๕) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๖) ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๗) จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๘) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

(๙) ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๑๐) ประสาน ส่งเสริม การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

(๑๑) ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

(๑๒) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้มอบหมาย สำนักงานเขตอาจมีอำนาจหน้าที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งก็ได้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออื่น พ.ศ. ๒๕๔๗

สถานศึกษามีการแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

ข้อ ๒ การแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษา และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ให้เป็นไปตามแนวทาง ดังต่อไปนี้

(๑) สอดคล้องกับภารกิจหลักและรองรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ

(๒) มีความเป็นเอกภาพในทางการบริหารจัดการ มีความยืดหยุ่น และพร้อมต่อการปรับเปลี่ยน

(๓) มีกลไกในการประสานงานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(๔) มุ่งผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจ ความคุ้มค่า ลดขั้นตอนการดำเนินงาน เพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการบริหารจัดการ

(๕) คำนึงถึงความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลต่อผลสัมฤทธิ์ของคุณภาพ ระดับ และขนาดของสถานศึกษาหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น จำนวนนักเรียน ผู้รับบริการ และความเหมาะสมด้านอื่น

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการควบคุมดูแลการใช้รถโรงเรียน พ.ศ. ๒๕๓๖

สถานศึกษาที่มีการบริการรถโรงเรียนจะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการควบคุมดูแลการใช้รถโรงเรียน พ.ศ. ๒๕๓๖ ดังนี้

ข้อ ๔ ผู้ดำเนินกิจการรถโรงเรียน มีหน้าที่ดังนี้

๔.๑ ควบคุมดูแลและเอาใจใส่เรื่องความปลอดภัยในการรับส่งนักเรียน

๔.๒ จัดให้มีเครื่องหมายเป็นแผ่นป้ายพื้นสีส้มสะท้อนแสง ขนาดกว้างอย่างน้อย ๓๕ เซนติเมตร และยาวอย่างน้อย ๘๕ เซนติเมตร มีข้อความว่า "รถโรงเรียน" เป็นตัวอักษรสีดำ ความสูงไม่น้อยกว่า ๑๕ เซนติเมตร ติดอยู่ที่ด้านหน้าและด้านท้ายของตัวรถ ให้สามารถมองเห็นได้ชัดเจนในระยะไม่น้อยกว่า ๕๐ เมตร และมีชื่อโรงเรียนติดอยู่ด้านข้างทั้งสองข้างของตัวรถ พร้อมทั้งหมายเลขโทรศัพท์ (ถ้ามี)

๔.๓ คัดเลือกพนักงานขับรถและผู้ควบคุมดูแลนักเรียนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

๔.๔ จัดให้มีไฟสัญญาณสีเหลืองอำพันปิดเปิดเป็นระยะ (กระพริบ) ในขณะที่ใช้รับส่งนักเรียน ติดไว้ที่ด้านหน้าและด้านท้ายของตัวรถ เพื่อให้ผู้ขับรถที่สวนทางมาหรือขับตามหลัง สามารถมองเห็นได้ชัดเจนในระยะห่างไม่น้อยกว่า ๑๕๐ เมตร เมื่อมิได้ใช้รถนั้นเป็นรถโรงเรียนให้สัญญาณไฟสีเหลืองอำพันดังกล่าว

๔.๕ จัดให้มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นเพื่อช่วยเหลือนักเรียน เมื่อมีอุบัติเหตุ หรือมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น ดังต่อไปนี้

๔.๕.๑ เครื่องดับเพลิง

รถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารที่มีจำนวนที่นั่งไม่เกิน ๒๐ ที่นั่ง ต้องมีเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย ๑ เครื่อง รถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารที่มีจำนวนที่นั่งเกิน ๒๐ ที่นั่ง ต้องมีเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย ๒ เครื่อง

เครื่องดับเพลิงต้องมีขนาดพอสมควร และติดตั้งไว้ในรถในที่ที่เหมาะสมพร้อมที่จะใช้งานได้ทุกขณะ

๔.๕.๒ ฆ็อนทุบกระจก ๑ อัน

๔.๕.๓ เหล็กชะแลง ๑ อัน

ฆ็อนทุบกระจก และเหล็กชะแลง ต้องเก็บไว้ในที่ปลอดภัยและสามารถนำไปใช้งานได้โดยสะดวก

๔.๖ จัดให้มีแผ่นป้ายแสดงข้อความเตือนเรื่องความปลอดภัยในการโดยสาร ตามที่กรมการขนส่งทางบกประกาศกำหนด หรือตามที่กรมการขนส่งทางบกให้ความเห็นชอบติดไว้ภายในตัวรถ ตำแหน่งที่สามารถมองเห็นได้ง่าย

๔.๗ จัดให้มีเครื่องมือปฐมพยาบาลประจำรถโรงเรียนทุกคัน

๔.๘ รายงานผลการจัดรถโรงเรียนให้โรงเรียนทราบทุกเดือน

๔.๙ รายงานให้ทางโรงเรียนทราบโดยทันทีที่เกิดเหตุหรือมีกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้น

๔.๑๐ แจ้งผลการตรวจสภาพรถประจำปีให้โรงเรียนทราบทุกปี

ข้อ ๕ โรงเรียนมีหน้าที่ในการกำกับดูแลการจัดรถโรงเรียน ดังนี้

๕.๑ กำกับดูแลการจัดรถโรงเรียนของผู้ดำเนินกิจการรถโรงเรียน

๕.๒ จัดให้มีทะเบียนรถโรงเรียน ทะเบียนประวัติของพนักงานขับรถ และผู้ควบคุมดูแลนักเรียนตามแบบที่กำหนด ท้ายระเบียบนี้

๕.๓ รายงานผลการใช้รถโรงเรียนต่ออธิบดีกรมเจ้าสังกัด หรือส่วนราชการที่ควบคุมดูแลสำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร และรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่ควบคุมดูแลที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สำหรับจังหวัดอื่น ภาคเรียนละ ๑ ครั้ง ตามแบบที่กำหนด ท้ายระเบียบนี้

ในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุให้รายงานให้ทราบเป็นการด่วน

ข้อ ๖ พนักงานขับรถโรงเรียนมีคุณสมบัติ ดังนี้

๖.๑ มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปี

๖.๒ มีใบอนุญาตขับรถยนต์มาไม่น้อยกว่า ๓ ปี

๖.๓ เป็นผู้มีสุขภาพดี แต่งกายสุภาพและมารยาทสุภาพเรียบร้อย

๖.๔ มีประวัติความประพฤติดี มีความชำนาญ สุขุมรอบคอบ และรู้เส้นทางที่ใช้รับส่งนักเรียนเป็นอย่างดี

๖.๕ มีความสามารถตรวจสอบดูแลอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้และสัญญาณต่างๆ ภายในรถให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตลอดเวลา

๖.๖ ได้เข้ารับการอบรมตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการ หรือกรมการขนส่งทางบก หรือกรมตำรวจกำหนด

ข้อ ๗ พนักงานขับรถโรงเรียนต้องมีหน้าที่ ดังนี้

๗.๑ ต้องประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ และระเบียบว่าด้วยการนั้น โดยเคร่งครัด

๗.๒ ตรวจสอบสภาพรถและอุปกรณ์ต่างๆ ให้อยู่ในสภาพดี และพร้อมที่จะใช้งานได้ตลอดเวลา

๗.๓ ไม่ขับรถในขณะที่มีอาการมึนเมาหรือเสพสุราหรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทระหว่างการขับรถโรงเรียน

๗.๔ รายงานให้ทางโรงเรียนทราบทันทีที่เกิดเหตุหรือมีกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้น

ข้อ ๘ ผู้ควบคุมดูแลนักเรียน มีคุณสมบัติ ดังนี้

๘.๑ เป็นครูหรือบุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี

๘.๒ ได้เข้ารับการอบรมตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการ หรือกรมการขนส่งทางบกหรือกรมตำรวจกำหนด

๘.๓ เป็นผู้มีความสุขภาพดี แต่งกายสุภาพ และมารยาทสุภาพเรียบร้อย

ข้อ ๙ ผู้ควบคุมดูแลนักเรียนมีหน้าที่ ดังนี้

๙.๑ ตรวจสอบจำนวนนักเรียนที่รับส่ง แต่ละเที่ยวให้ถูกต้องครบถ้วนตรงตามรายชื่อนักเรียน พร้อมทั้งจัดทำบัญชีรายชื่อนักเรียนที่ใช้บริการตามแบบที่กำหนด ท้ายระเบียบนี้

๙.๒ ประจําอยู่กับรถโรงเรียนตลอดเวลาที่รับส่งนักเรียน เพื่อควบคุมดูแล และช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดความปลอดภัยตลอดการเดินทาง

๙.๓ รายงานให้ทางโรงเรียนทราบทันทีที่เกิดอุบัติเหตุ หรือมีกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้น

ข้อ ๑๐ ให้รถโรงเรียนรับนักเรียนจากที่อยู่อาศัย หรือสถานที่ที่นัดหมาย และส่งมอบให้กับโรงเรียนในบริเวณโรงเรียน หรือสถานที่ที่ตกลงกันได้

ให้รถโรงเรียนส่งนักเรียนถึงที่อยู่อาศัย หรือส่งมอบแก่ผู้ปกครองโดยตรง หรือส่ง ณ สถานที่ที่ได้ตกลงกันได้

ข้อ ๑๑ ให้ผู้ดำเนินกิจการรถโรงเรียนจัดให้มีการประกันรถยนต์ โดยให้มีความคุ้มครองผู้โดยสารและบุคคลที่ ๓

ข้อ ๑๒ สีของรถโรงเรียนเป็นสีเหลืองคาดดำ ตามแบบของกรมการขนส่งทางบก สำหรับรถโรงเรียนที่มีสีเป็นอย่างอื่น แตกต่างจากที่กล่าวตามวรรคหนึ่ง ก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้คงใช้ได้ต่อไป จนกว่าจะได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เป็นไปตามระเบียบนี้ ทั้งนี้ จะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน ๔ ปี นับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๑๓ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการติดต่อ ควรจัดให้มีเครื่องมือสื่อสารประจำรถที่สามารถติดต่อกับโรงเรียน หรือผู้ปกครองได้ในขณะที่ใช้รถโรงเรียน

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๖

ข้อ ๙ สถานศึกษาจะมีอิสระในการบริหารจัดการงบประมาณในส่วนของที่ตั้งไว้สำหรับสถานศึกษา ตามที่ได้รับกำหนดวงเงินและได้รับมอบอำนาจจากเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ทั้งนี้ ยกเว้นงบประมาณในหมวดเงินเดือน

ข้อ ๑๐ สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัสดุในส่วนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ หรืออยู่ในวงเงินงบประมาณที่ได้รับมอบตามหลักเกณฑ์ที่ระบุในข้อ ๙ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกาศกำหนด

ข้อ ๑๑ การรับบริจาคเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา ให้สถานศึกษารับบริจาคตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ และตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกาศกำหนด

ข้อ ๑๒ การบริหารจัดการเกี่ยวกับการเงินและบัญชีของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

ข้อ ๑๓ ให้สถานศึกษาจัดทำบัญชีแสดงรายการรับจ่ายเงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ตามข้อ ๖ ไว้เป็นหลักฐานและให้สรุปรายการบัญชีทรัพย์สินดังกล่าว รายงานให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษานั้นสังกัดทราบทุกสิ้นปีงบประมาณ

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีทรัพย์สินดังกล่าว แล้วรายงานให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบโดยเร็ว

ข้อ ๑๔ การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ข้อ ๑๕ เมื่อมีประกาศยุบ รวม เลิก สถานศึกษา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินและชำระบัญชี รวมทั้งดำเนินการโอนหรือจำหน่ายทรัพย์สินที่ยังคงเหลืออยู่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๐

การรวมหรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนี้

ข้อ ๙ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณารวมสถานศึกษาตั้งแต่สองแห่งขึ้นไปเพื่อให้สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เกิดผลดีแก่ผู้เรียน ทั้งในด้านสิทธิโอกาส และคุณภาพการศึกษา โดยจัดเป็นชั้นหรือวงชั้น

ข้อ ๑๑ ไก่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาเลิกสถานศึกษา เมื่อสถานศึกษานั้นมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๑) ไม่มีนักเรียนที่จะทำการเรียนการสอน

๒) จำนวนนักเรียนลดลงจนไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาได้

บทที่ ๓

จุดเน้นการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

ภารกิจของโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งในระบบการศึกษา โรงเรียนทุกแห่งแม้จะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ย่อมต้องปฏิบัติงานพัฒนานักเรียนอย่างมีคุณภาพภายใต้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด อย่างไรก็ตามเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสังคม โครงสร้างประชากรทำให้เกิดโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมาก ประกอบกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเพื่อนำไปสู่คุณภาพ และประสิทธิภาพ กล่าวคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน ต้องตระหนักและพิจารณาวางแผนพัฒนาและบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้โรงเรียนที่ต้องดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพโดยไม่ดูดซับทรัพยากร โรงเรียนใดที่พึงเรียนรวมได้ ควรรวม และโรงเรียนใดที่พึงเลิกสถานศึกษา ก็ควรเลิก เนื่องจากมีนักเรียนจำนวนน้อยและการคมนาคมสะดวก ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีบทบาทเข้มแข็งในการดูแล ช่วยเหลือโรงเรียนเป็นรายโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืน

โรงเรียนใดที่.....พึงเลิกสถานศึกษาได้ - เลิก

ที่พึงเรียนรวมได้ - รวม

โรงเรียนใดหากต้องดำรงอยู่ ต้องอยู่อย่างมีคุณภาพโดยไม่ดูดซับทรัพยากร.....

ความสำคัญ

โรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี อันเป็นผลมาจากอัตราการเกิดลดลง และความนิยมของผู้ปกครองที่ต้องการส่งบุตรหลานไปเรียนโรงเรียนในเมือง โดยที่ผู้ปกครองต้องประกอบอาชีพ ไม่มีเวลารับส่งนักเรียน และเมื่อผู้ปกครองทำงานในเมือง จึงนำลูก - หลาน เข้ามาเรียนในเมืองด้วย ส่งผลให้เด็กที่จะเรียนใกล้บ้านลดลง สัดส่วนครูต่อนักเรียนค่อนข้างต่ำ ทำให้มีค่าใช้จ่าย ด้านเงินเดือนของครูสูงมาก ขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจ

แม้กระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มดำเนินงานด้านการปฏิรูปการศึกษามาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๓๙ เป็นต้นมา โดยกำหนดขอบข่ายของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานทางการศึกษา และเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่ให้เบาบางหรือหมดไป รวมทั้งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ และยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น แต่จากการศึกษาการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตลอดระยะเวลาเกือบสองทศวรรษ พบประเด็นปัญหาที่สำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา คือ “คุณภาพและโอกาส” ของผู้เรียน

สาเหตุสำคัญประการหนึ่งของคุณภาพและโอกาสของผู้เรียน คือ “โรงเรียนขนาดเล็ก” ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีแนวโน้มทวีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกปีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กออกเป็น ๓ ประเภท ประกอบด้วย ๑) โรงเรียนที่มีความต้องการจำเป็นคงอยู่ ๒) โรงเรียนที่มีการควบรวมโรงเรียน และ ๓) โรงเรียนที่มีการบริหารโดยชุมชนมีส่วนร่วม

โรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ ทำให้เกิดปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ รัฐบาลต้องใช้งบประมาณจำนวนที่มากกว่า หรือจ่ายแพงกว่าในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ประสิทธิภาพการสอนลดลง เนื่องจากขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการศึกษา รวมถึงปัญหาโรงเรียนไม่มีผู้บริหาร ขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน ซึ่งครูและผู้บริหารมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็ก ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ได้

ดังนั้น ในการยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ถึงแม้ว่าการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กจะมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกันออกไป แต่จากที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์และคำนึงถึงปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่อชุมชนและสังคมมากที่สุด จึงเห็นควรให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กด้วยการ “ควบรวมโรงเรียน” เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย รูปแบบการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก แนวทางการบริหาร จัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วม และแนวทางการบริหารจัดการโดยการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ในทุกระดับ ทุกประเภทการศึกษา ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตลอดไป

วิสัยทัศน์ (Vision)

โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

พันธกิจ (Mission)

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนในเขตบริการของโรงเรียนขนาดเล็ก ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค
๒. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตร
๓. พัฒนาระบบการบริหารจัดการบนพื้นฐานของการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการมีส่วนร่วม

เป้าประสงค์ (Goal)

๑. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและเสมอภาค
๒. ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตร
๓. มีรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบท
๔. โรงเรียนบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างโอกาสทางการศึกษา

มาตรการ สร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

มาตรการ

๒.๑ พัฒนาหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

๒.๒ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

๒.๓ พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

มาตรการ

๓.๑ พัฒนาโรงเรียนให้มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่บนพื้นฐานการวิจัยและพัฒนา และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

๓.๒ พัฒนาการบริหารจัดการของเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความต่อเนื่อง และเป็นระบบ

๓.๓ สร้างแรงจูงใจและให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียนขนาดเล็ก

๓.๔ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ให้เพียงพอที่จะมีคุณภาพตามมาตรฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างความเข้มแข็งและความพร้อมในการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา

มาตรการ

๔.๑ จัดทำมาตรฐานการเป็นนิติบุคคลของโรงเรียนขนาดเล็ก

๔.๒ จัดทำข้อเสนอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาขนาดเล็ก

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

มาตรการ

๕.๑ ส่งเสริมบทบาทของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

๕.๒ สร้างความตระหนักและพัฒนาระบบการจูงใจในการรักษุมนทอองถิ่นของเรา

๕.๓ สร้างช่องทางสื่อสารรับฟังความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ และประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. ร้อยละของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

๒. ร้อยละของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีการพัฒนาและบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๓. ร้อยละของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความเข้มแข็งเป็นไปตามมาตรฐานโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุ และครุภัณฑ์

๔. ร้อยละของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความพร้อมเป็นนิติบุคคล

๕. ร้อยละของโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับความร่วมมือ ช่วยเหลือในการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วน

จุดเน้นนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปี ๒๕๖๑ สพป.ชพ.๒

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณภาพตามมาตรฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต ๒ ได้กำหนดจัดทำจุดเน้นนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปี ๒๕๖๑ เพื่อดำเนินการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ขับเคลื่อนจุดเน้นและนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปี โดยเน้นเรื่องห้องเรียนเป็นฐานสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้วยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ๒๕๖๑ รายบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษา ดังนี้

- จุดเน้นที่ ๑ คุณภาพนักเรียนรายบุคคล/ห้องเรียนเป็นฐาน

จุดเน้น	แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด
๑. การพัฒนา หลักสูตร สถานศึกษา	๑. โรงเรียนจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตร ๒. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล การใช้หลักสูตรสถานศึกษา ๓. จัดทำเครื่องมือประเมินผลการใช้หลักสูตร สถานศึกษา ๔. ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ๕. นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การใช้หลักสูตร ๖. รายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตร	ทุกโรงเรียนมีการพัฒนาปรับปรุง หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

- จุดเน้นที่ ๑ คุณภาพนักเรียนรายบุคคล/ห้องเรียนเป็นฐาน (ต่อ)

จุดเน้น	แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด
๒. การจัดกระบวนการเรียนรู้	๑. ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการบันทึกหลังการสอน ๒. ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ๓. ครูจัดทำสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ๔. ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน/มีผลงานการแก้ไขปัญหาผู้เรียน ๕. ครูร่วมจัดกิจกรรม PLC เพื่อแก้ปัญหา/พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้	๑. ครูทุกคนมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ๒. ครูทุกคนมีการบันทึกกิจกรรม PLC ๓. ครูทุกคนมีวิจัยในชั้นเรียน/วิธีการแก้ปัญหาผู้เรียน
๓. การวัดและประเมินผล การเรียนรู้	๑. จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล ๒. จัดทำเครื่องมือวัดผล/ประเมินผลที่มีคุณภาพ และหลากหลายทุกหน่วยการเรียนรู้ ๓. วางแผนการวัดและประเมินผลผู้เรียนเป็นระยะ ต่อเนื่องครบทุกหน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับตัวชี้วัด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะของผู้เรียนการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียน (จบหนึ่งหน่วยการเรียนรู้มีการประเมิน ๑ ครั้ง)	ครูทุกคนมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยกระบวนการที่หลากหลายและมีคุณภาพทุกหน่วยการเรียนรู้
๔. การนิเทศภายใน	๑. โรงเรียนมีแผนพัฒนาวิชาการ ๒. มีแผน/ปฏิทินในการนิเทศภายใน ๓. มีการสรุปรายงานผลการนิเทศภายใน	ทุกโรงเรียนมีการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง
๕. แผนพัฒนาบุคลากร	๑. ครูจัดทำแผนพัฒนาตนเอง ID-Plan ตามสมรรถนะมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิชาชีพ ๒. สถานศึกษา นำแผนพัฒนาของครูมาวิเคราะห์ และจัดทำเป็นแผนพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ๓. ครูเข้ารับการพัฒนาตามความต้องการตามโครงการคูปองพัฒนาครู ในหลักสูตรที่ผ่านการวิเคราะห์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและพัฒนาในระบบ TEPE Online ๔. ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินหลังการพัฒนาเพื่อติดตามผลการนำความรู้ ประสบการณ์จากการพัฒนา ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน	๑. ครูทุกคนได้รับการพัฒนาตามความต้องการ ๒. ครูทุกคนมีแผนพัฒนาตนเอง ID Plan ๓. ทุกโรงเรียนมีแผนพัฒนาบุคลากร

- จุดเน้นที่ ๒ ปักธงคุณธรรม

จุดเน้น	แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด
๑. ตรงต่อเวลา (สพป.) ๒. รร.กำหนดเอง	๑. กำหนดจุดเน้นและจัดทำแผนพัฒนาคุณธรรม ๒. ยึดแนวทางคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร รวมทั้งค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ ตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ๓. สพป. กำหนดจุดเน้นด้านคุณธรรมของ สพป. ๔. กำหนดคุณธรรมเพิ่มจากบริบทของโรงเรียน ๕. กำหนดแนวทางการดำเนินงาน/ลงมือปฏิบัติ ให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ ๖. กำหนดแนวทางการวัดประเมินผล ๗. รายงานผลการดำเนินงาน	๑. ทุกโรงเรียนมีแผนพัฒนาคุณธรรม แผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับจุดเน้นและนโยบาย ๒. ผู้บริหาร ครู นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน มีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ตามที่ สพป. และโรงเรียนกำหนด

- จุดเน้นที่ ๓ อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น

จุดเน้น	แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด
๑. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ ทุกคนอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ๒. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ทุกคนอ่านคล่อง เขียนคล่อง และคิดเลขคล่อง	๑. โรงเรียนมีนโยบายและแผนการดำเนินงานแก้ปัญหาการอ่านออกเขียนได้ และคิดเลขเป็น ๒. คัดกรองนักเรียนแยกเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และเรียนร่วม ๓. วิเคราะห์สภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคล ๔. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ ๕. วางแผนการแก้ปัญหานักเรียนรายบุคคล/รายชั้นเรียน - เด็กปกติ - เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (เรียนร่วม) ๖. วัดและประเมินผลเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุง/พัฒนา ๗. นิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง ๘. สรุปและรายงานผล	๑. ทุกโรงเรียนต้องมีนโยบายและแผนการดำเนินงานแก้ปัญหาการอ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็นที่ชัดเจน ๒. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ๓. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ อ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขคล่อง หมายเหตุ ไม่นับรวมนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

จุดเน้นที่ ๔ ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน

จุดเน้น	แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด
๑. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการเยี่ยมบ้าน/ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล	๑. จัดทำแผนการดำเนินงานการเยี่ยมบ้านนักเรียน ๒. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ๓. จัดทำแผน และปฏิทินการเยี่ยมบ้านนักเรียน ๔. ประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน ๕. ออกเยี่ยมบ้านนักเรียน ๖. โรงเรียนรวบรวมข้อมูล สรุปรายงาน และความเห็นของผู้เยี่ยมบ้าน เพื่อรวบรวมเป็นหลักฐานข้อมูลนักเรียนเพื่อใช้เป็นฐานในการช่วยเหลือนักเรียน ๗. โรงเรียนจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง และทันสมัย ๘. ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ๙. รายงานผลต่อต้นสังกัด โรงเรียนมีนโยบายและแผนการเยี่ยมบ้านและช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล	๑. ทุกโรงเรียนมีแผนการเยี่ยมบ้านนักเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง ๒. ครูทุกคนจัดทำข้อมูลนักเรียนเน้นรายบุคคล เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน
๒. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านสถานักเรียน	๑. โรงเรียนดำเนินการส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน ๒. การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ๒.๑ จัดตั้งชุมนุม ชมรม ๒.๒ ประชุม ลงมือปฏิบัติกิจกรรม มีการประเมินและรายงานผล ๓. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน มีแผนงานโครงการและกิจกรรม ปฏิทินในการปฏิบัติงาน สร้างเครือข่ายชัดเจน ๔. มีการกำกับ นิเทศ ติดตาม ๕. รายงานผลต้นสังกัด	ทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียนตามแนวทางที่ สพฐ. กำหนด

- จุดเน้นที่ ๔ ส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน (ต่อ)

จุดเน้น	แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด
๓. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านลูกเสือ	๑. โรงเรียนกำหนดนโยบาย แนวทางในการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ตามหลักสูตรของลูกเสือแต่ละประเภท ทุกระดับชั้น ๒. โรงเรียนสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ ๓. โรงเรียนขออนุมัติจัดตั้ง กลุ่ม กองลูกเสือให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน (ตามความพร้อมของแต่ละโรงเรียน) ๔. ทุกโรงเรียนจัดการเรียนการสอนหลักสูตรของลูกเสือแต่ละประเภททุกระดับชั้น ๕. โรงเรียนใช้กระบวนการลูกเสือบูรณาการเป็นวิถีชีวิต เน้นปฏิบัติตนตามกฎและคำปฏิญาณของลูกเสือ	๑. ทุกโรงเรียนจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรลูกเสือแต่ละประเภททุกระดับชั้น ๒. ทุกชั้นเรียนนำกระบวนการของลูกเสือไปประยุกต์ใช้
๔. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการแนะแนว	๑. จัดบริการหลักของการแนะแนว ๕ ด้านตามทฤษฎีหุปัญญา ๑.๑ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ๑.๒ บริการสารสนเทศ ๑.๓ บริการให้คำปรึกษา ๑.๔ บริการจัดวางตัวบุคคล ๑.๕ บริการติดตามผล ๒. โรงเรียนจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างเป็นระบบ ทั้งในห้องเรียนและโรงเรียน ๓. โรงเรียนส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ	ทุกโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างเป็นระบบ

- จุดเน้นที่ ๕ ธรรมชาติในสถานศึกษา และ สพป.ชพ.๒

จุดเน้น	แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด
ธรรมชาติในสถานศึกษา และ สพป.ชพ.๒	๑. โรงเรียนมีระบบควบคุมภายใน ๒. โรงเรียนมีระเบียบ/กติกาในการบริหารงานภายในโรงเรียน ๓. โรงเรียนมีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับจุดเน้นและกลยุทธ์ ๔. โรงเรียนดำเนินงานโดยมีส่วนร่วม ๕. โรงเรียนมีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ๖. โรงเรียนเป็นโรงเรียนสุจริต	๑. ทุกโรงเรียน มีระบบควบคุมภายในที่เข้มแข็ง ๒. ทุกโรงเรียนมีการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมชาติ ด้วยความโปร่งใส ปราศจากการร้องเรียน

- จุดเน้นที่ ๖ การพัฒนาสภาพแวดล้อม

จุดเน้น	แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด
<p>การพัฒนาสภาพแวดล้อมภายใต้กรอบแนวคิด ๔ เรื่อง ดังนี้</p> <p>๑. สะอาด สวยงาม</p> <p>๒. ร่มรื่น</p> <p>๓. เป็นแหล่งเรียนรู้</p> <p>๔. นักเรียนปลอดภัย</p>	<p>๑. จัดทำแผน/แผนปฏิบัติการพัฒนาสภาพแวดล้อม ภายในโรงเรียน</p> <p>๒. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาสภาพแวดล้อมภายใต้กรอบแนวคิด ๔ ประการ</p> <p>๓. โรงเรียนมีรูปแบบการพัฒนา สภาพแวดล้อม ภายในอย่างหลากหลาย</p>	<p>๑. ทุกโรงเรียนเป็นโรงเรียนปลอดภัย</p> <p>๒. ทุกโรงเรียนมีสภาพแวดล้อม สะอาด สวยงาม ร่มรื่น เป็นแหล่งเรียนรู้ นักเรียนปลอดภัย ภายใต้บริบทของโรงเรียน</p>

- จุดเน้นที่ ๗ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร “Speak up English”

จุดเน้น	แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด
Speak up English	<p>๑. สพป. และโรงเรียนร่วมกันกำหนดประโยคพื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p>๒. โรงเรียนให้ครูทุกคนฝึก</p> <p>๓. ทุกชั้นเรียนนำไปใช้</p> <p>๔. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษกับนักเรียน (ฟัง พูด อ่าน เขียน)</p> <p>๕. จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนภาษาอังกฤษ</p> <p>เช่น - ป้าย สัญลักษณ์ต่างๆ</p> <p>- กำหนดวันใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร</p> <p>- กำหนด English Zone เพื่อเป็นพื้นที่ที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษ</p>	<p>๑. สถานศึกษามีนโยบายและแผนการดำเนินงาน ที่ส่งเสริมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ที่ชัดเจน</p> <p>๒. นักเรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรในสถานศึกษาร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้</p>

- จุดเน้นที่ ๘ การกำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผล

จุดเน้น	แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัด
กำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผล	<p>๑. สพป. และโรงเรียน มีแผนการกำกับ ติดตาม นิเทศและประเมินผล</p> <p>๒. ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีการ แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม และนิเทศ การดำเนินงานของ โรงเรียน ประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none">๑) ผอ.สพป.ชพ.๒/รองผอ.สพป.ชพ.๒๒) คณะกรรมการ กตปน.๓) ศึกษาพิเศษ๔) ผู้อำนวยการกลุ่มทุกกลุ่ม๕) ประธานเครือข่ายโรงเรียน๖) ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงาน ภายนอกที่มีประสบการณ์และ ความรู้ ความสามารถในการจัด การศึกษา <p>๓. ในระดับโรงเรียน ดำเนินการโดย ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับ มอบหมาย</p>	ทุกหน่วยงานในสังกัดจัดให้มีการ ดำเนินการ กำกับติดตาม นิเทศ อย่างต่อเนื่อง และมีรายงานผล อย่างเป็นระบบ

บทที่ ๔

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนขนาดเล็กรวมทั้งสิ้น ๑๔,๘๑๖ โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมด ๓๑,๑๑๖ โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๖๒ รับผิดชอบนักเรียน ร้อยละ ๑๓.๔๑ ของนักเรียนทั้งหมด อัตราส่วนครูต่อนักเรียน เท่ากับ ๑ : ๑๒ สาเหตุที่จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้นทุกปี ด้วยปัจจัยที่เกิดจากอัตราการเกิดของประชากรลดลงอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าว ประสบปัญหาด้านการบริหารจัดการ ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพและประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาและการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กเกิดการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง ชัดเจน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดปัจจัยและเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ ๓ ระดับ ดังนี้

๑. ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- ๑.๑ ประกาศนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นวาระแห่งชาติ และต้องเป็นนโยบายที่ชัดเจน ต่อเนื่อง สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ทุกระดับ
- ๑.๒ สร้างความเข้าใจกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต ให้ตระหนัก รับผิดชอบต่อ นโยบายและแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก
- ๑.๓ ปรับแก้กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบาย เช่น ระเบียบการบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ เป็นต้น (ในกรณีที่นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ประสานการดำเนินการต่อหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินการ)
- ๑.๔ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามแผนการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- ๑.๕ สร้างแรงจูงใจ เพื่อเป็นการดำเนินการกระตุ้นและช่วยเหลือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ ให้มีความเข้มแข็งในการดำเนินการ เช่น ประกาศเชิดชูเกียรติครู และบุคลากรทางการศึกษา การให้รางวัลต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนที่ดำเนินการประสบผลสำเร็จ
- ๑.๖ สนับสนุนงบประมาณ/วิชาการ การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนในด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- ๑.๗ ดำเนินการประชาสัมพันธ์หลากหลายรูปแบบ
- ๑.๘ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ๑.๙ ดำเนินการวิจัย พัฒนาเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และรายงานผลการดำเนินงาน

๒. ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- ๒.๑ สร้างความตระหนัก รับรู้กับผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง และองค์กรคณะบุคคลให้เห็นชอบในหลักการตามนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๒ จัดทำข้อมูลของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดเป็นรายโรงเรียน
๒.๓ จัดทำแผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
๒.๔ รายงานแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กต่อสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

- ๒.๕ ดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก
- ๒.๖ นิเทศ ติดตาม กำกับ และประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- ๒.๗ กระตุ้น ช่วยเหลือโรงเรียนที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้
- ๒.๘ ประชาสัมพันธ์รูปแบบที่หลากหลาย
- ๒.๙ ดำเนินการวิจัย ประเมินผล และรายงานผล

๓. ระดับโรงเรียน

๓.๑ สร้างความเข้าใจกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และสถาบันศาสนา ให้ตระหนักรู้ถึงเหตุผล และความจำเป็น ของทางราชการในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารบุคคล งบประมาณ และคุณภาพการศึกษา

๓.๒ ส่งเสริมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ซึ่งช่วยให้เด็กได้รับความรู้ ประสบการณ์ เหมาะสมตามช่วงชั้นวัย

๓.๓ วิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรม ในบริบทของโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน

๓.๔ สร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน

๓.๕ สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน และชุมชน โดยจัดให้มีกิจกรรมร่วมกัน

๓.๖ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานต่อสาธารณชน

ขั้นตอนการดำเนินงาน
การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

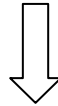
ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย ข้อมูลโรงเรียนขนาดเล็ก สพป.ชพ.๒
อาทิเช่น การขอรับการจัดสรรงบประมาณเพื่อบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้กับ รร .
การประชาสัมพันธ์นโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของ สพฐฯลฯ .และ ศธ .

จัดทำข้อมูล ข้อเท็จจริง ข้อเสนอเพื่อพิจารณา และข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
.ชพ.สปป.นำเสนอ ผอ /๒ พิจารณาให้ความเห็นชอบ อนุมัติ สั่งการ

แจ้งโรงเรียน / .สพฐ /และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเมินและติดตามผล เก็บข้อมูลเพื่อการสืบค้น /

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ) .๒๕๔๖ .(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ๒ ฉบับที่)) พ .ศ.๒๕๔๕ กรุงเทพฯ . : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ) .๒๕๔๖ .(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ.๒๕๔๒ และ พ .ศ.๒๕๔๕ . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ) .๒๕๔๖ .(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ .ศ.๒๕๔๖ และ พ .ศ.๒๕๔๕ .ศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา) .๒๕๔๘ .(พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ .ศ.๒๕๔๕ . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ) .๒๕๔๗ . (กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษา ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออื่น พ .ศ.๒๕๔๗ กรุงเทพฯ . : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน .๒๕๕๘ .
แผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พ .ศ.๒๕๕๘ -๒๕๖๑ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ .กรุงเทพฯ .
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

เว็บไซต์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน www.obec.go.th

ภาคผนวก

โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต ๒
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑